

Изм.№ 30/8.04.2026 г. **До:**

ЮЛИАН ПОПОВ

Министър на околната среда и водите

edno_gishe@moew.government.bg

krasimira.yovkova@moew.government.bg

Копие: ТРАЙЧО ТРАЙКОВ

Министър на енергетиката

e-energy@me.government.bg

**Генерална дирекция енергетика, ENER.C.1, Европейска
комисия**

**Генерална дирекция по околна среда, Европейска
комисия**

Относно: Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (ППЗ) и задание за обхвата и съдържанието на Доклад за екологична оценка (ДЕО) на ППЗ

СТАНОВИЩЕ

от

сдружение „Българско дружество за защита на птиците“ (БДЗП), партньор на BirdLife International в България, вписано в регистъра на сдруженията с нестопанска цел при Софийски градски съд по ф.д. № 17151/1993 г., Булстат 121244539, със седалище и адрес на управление град София, район Слатина, ж.к. Яворов, бл. 71, вх. 4, ет.1, представлявано от Ваня Рътарова-Георгиева, действаща в качеството си на изпълнителен директор и законен представител

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Изразяваме нашето становище по **Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (ППЗ) и задание за обхвата и съдържанието на Доклад за екологична оценка (ДЕО) на ППЗ** в рамките на законово установения срок за обществени консултации, обявени съответно на интернет портала за обществени консултации на Министерски съвет¹ и на интернет страницата на Министерството на околната среда и водите².

Считаме, че използването на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) е важна и необходима мярка за постигане на въглеродна неутралност и енергийна независимост, в

¹ <https://www.strategy.bg/bg/public-consultations/12198>

² <https://www.moew.government.bg/bg/konsultacii-po-zadanie-za-obhvat-i-sudurjanie-na-doklad-za-ekologichna-ocenka-na-proekta-plan-za-opredelyane-na-prioritetni-zoni-za-razvitie-na-obekti-za-proizvodstvo-na-elektricheska-energiya-ot-vyturna-energiya/>

съчетание с мерките, свързани с повишаване на енергийната ефективност и намаляване на енергийните загуби. Прилагането на законовата рамка и стратегическите политически документи на ЕС трябва да доведе до максимално увеличаване производството на възобновяема енергия **по устойчив начин, като се прилага принципа за „не нанасяне на щети върху природата“ и като не възпрепятства опазването и възстановяването на биологичното разнообразие**. Най-важният елемент в този процес е внимателното и задълбочено планиране на развитието на различните типове ВЕИ мощности на територията на страната така, че да се минимизират енергийните загуби и да не се влиза в противоречие с приоритетите за опазване на биологичното разнообразие. Нашата пълна позиция относно ВЕИ е публична на интернет страницата на БДЗП³. През последните две години неколкратно официално сме се обръщали към Министерство на околната среда и водите с молба да бъдем включени в процеса по изготвяне на ППЗ, тъй като разполагаме с голям обем съвременна информация за птиците, включително видовете, които са уязвими към вятърни генератори, както и със задълбочени познания по темата. Досега не ни беше дадена тази възможност, но използваме настоящата процедура, за да изявим желание **да бъдем конституирани като заинтересована страна по изготвяне на ППЗ и ДЕО и ДОСВ на този план**.

Базирайки се на нашата позиция, на познанията, опита и данните с които разполагаме, на съотносимото законодателство на Европейския съюз (свързано с развитието на ВЕИ и с опазването на природата), на международните споразумения, свързани с опазването на биоразнообразието и след като се запознахме подробно със съдържанието на ППЗ и заданието за обхвата и съдържанието на Доклад за екологична оценка (ДЕО) на ППЗ (наричано по-долу за краткост „Заданието“), изразяваме следното становище:

I. Относно заложената правна рамка и рамка от стратегически документи

Правната рамка за разработване на ППЗ, както и обвързаността с различни стратегически документи е представена до голяма степен едностранно, основно фокусирайки се върху производството на енергия от вятъра и недостатъчно по отношение изискванията за опазване на биоразнообразието и на други аспекти, например опазване на земеделските земи, здравето и социалните аспекти. По долу представяме нашите аргументи нормативните и стратегическите документи, които следва да бъдат взети в предвид в йерархичния ред, по който следва да бъдат разглеждани:

1. Законодателство на Европейския съюз

А) Директива (ЕС) 2023/2413 от 18 октомври 2023 г. за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО **по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници** и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета и несъответствие с изискванията на Делегирана Директива (ЕС) 2024/1405 на Комисията от 14 март 2024 г. (за краткост наричана по-долу „**Директивата за ВЕИ**“) – тази директива е основният нормативен акт, в който е заложено предварително пространствено планиране на съоръжения за добив на възобновяема енергия. Въпреки много ясния и систематизиран подход, описан в Директивата, той не е приложен по този начин в България и **не е представен коректно и пълно в ППЗ** (описан на 9-11 от ППЗ). Не е посочено ясно в ППЗ, че процесът на планиране на развитието на ВЕИ съгласно Директивата за ВЕИ включва четири аспекта, посочени в чл. 15б

³ <https://u.pcloud.link/publink/show?code=XZXMTVZzSVbzBeUDCQ3zk4wTsndW5h7u81V>

Българско дружество
за защита на птиците

(картографиране на подходящите за отделните типове ВЕИ зони), 15в (определяне на приоритетни зони в границите на подходящите зони), 15г (гарантиране на приемането на ВЕИ от гражданите и гражданско участие) и 15д (адаптиране и развитие на необходимата инфраструктура).

В ППЗ са посочени само членове 15б и 15в и то по начин, по който води до объркване и смесване на картографираните и приоритетните зони. Не е посочено, че чл. 15б не е транспониран в Българското законодателство, поради което е следвало да се приложи пряко, но не е приложен до днешна дата и че България е пропуснала заложените в Директивата за ВЕИ срокове. Не е описано как нормативно се уреждат приоритетните зони, предмет на ППЗ при условие, че не е осъществено картографирането, изисквано по чл. 15б на Директивата за ВЕИ.

При представянето на чл. 15в не е посочено изричното условие ВЕИ да се планират предимно в урбанизирани територии и трайно нарушени терени (чл. 15в, т.1а-і⁴), а изискванията за избягване на ключови за биоразнообразието територии е представено само като избягване на защитените зони и по този начин игнорират съществена част от чл. 15в, т.1а-іі и изцяло чл. 15в, т.1а-ііі и чл. 15в, т.1б, което считаме за съществен порок.

Обръщаме внимание, че към момента няма напредък по картографирането на подходящите зони за развитие на ВЕИ в България, а самото картографиране не е нормативно уредено, както и участието на обществеността, така както е залегнало в Директива (ЕС) 2023/2413. В същото време: интензивно се одобряват и изграждат ВЕИ мощности, които вече нанасят щети върху биоразнообразието – водят до необратимо разрушаване на тревни и храстови местообитания, създават риск за мигриращите и гнездящите птици, увреждат водните екосистеми; в ход са процедури за одобряване на нови мащабни проекти, чиято важност и спешност инвеститорите аргументират и с Директива (ЕС) 2023/2413, но без да се ангажират да спазват изискванията на чл. 15б, 15в и 15г, като произволно избират местоположенията на техните проекти, не се насочват приоритетно към трайно нарушени терени, не изключват защитените зони от НАТУРА 2000 и миграционните пътища на птиците и не се съобразяват с мнението на гражданското общество. По този начин изцяло се компрометира духа на Директива (ЕС) 2023/2413 и вместо да допринесе за постигане на въглеродната неутралност, ще доведе до задълбочаване на кризата по отношение загубата на биологичното разнообразие и ще влоши възможностите на екосистемите да задържат въглероден диоксид, което всъщност е ключово за постигане на въглеродна неутралност!

Напълно липсва посочването на изискванията на чл.15г, отнасящ се до гарантиране на гражданските права и гражданското участие, както и чл. 15д, описващ изискванията към адаптирането и развитието на енергийната инфраструктура.

В параграфи 20, 28 и 30 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2413 се обосновава значението и необходимостта от обществено приемане на производството на енергия от ВЕИ и участие на обществеността в процеса на вземане на решения по отношение на картографирането на определяне на зоните за ускорено развитие на ВЕИ, като се визират и процедурите по екологична оценка и ангажиментите, поети към Конвенцията на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации за достъпа до информация, участието на

⁴ „отдават приоритет на изкуствени и застроени площи като покриви и фасади на сгради, транспортна инфраструктура и тяхната пряка заобикаляща ги среда, зони за паркиране, земеделски стопанства, площадки за отпадъци, промишлени обекти, рудници, изкуствени вътрешни водни басейни, езера или резервоари и, когато е целесъобразно, обекти за пречистване на градски отпадъчни води, както и земи с влошено качество, които не могат да се използват в селското стопанство“

Българско дружество
за защита на птиците

обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда⁵.

За да се гарантира гражданското участие в процеса на определяне на зоните с ускорено развитие и процедурите за вземане на решения на високо стратегическо ниво, в Директива (ЕС) 2023/2413 е създаден чл. 15г със следното съдържание:

„15г. Участие на обществеността

1. Държавите членки гарантират участието на обществеността по отношение на плановете за определяне на зони за ускорено развитие на енергия от възобновяеми източници, посочени в член 15в, параграф 1, първа алинея, в съответствие с член 6 от Директива 2001/42/ЕО, включително като идентифицират обществените групи които са засегнати или е вероятно да бъдат засегнати.

2. Държавите членки насърчават общественото приемане на проектите за енергия от възобновяеми източници чрез пряко и непряко участие на местните общности в тези проекти.“

Този член обаче не е транспониран в сега действащия ЗЕВИ нито по отношение на мерки, които да гарантират участието на обществеността, нито по отношение на приемането на ВЕИ от обществото. Изискванията на тази Директива за ускорени процедури за одобряване на проекти в комбинация с редица лоши практики на прилагането на процедурите по ОВОС и ЕО в България към настоящия момент не създават среда, а още по-малко – гаранция за участието на обществеността и достъпа до правосъдие, по следните причини:

а) липса на прозрачност и осигуряване на участие на най-ранен етап на обществеността при изготвянето на проектите – Законът за опазване на околната среда не изисква задължителна консултация с обществеността и засегнатите страни по време на изготвянето на проектите; в етапа на първо информиране се предоставя много малко информация без да се положат усилия тя да достигне до целевите групи и да бъде разбрана и приета от тях; Единствената възможност, за участие на обществеността е в етапа на общественото обсъждане, който стандартно е в края на цялата процедура, както и възможност за обжалване на вече издадените актове; сроковете за обществено обсъждане са твърде кратки в сравнение със сроковете на подготовка на проекти или стратегически документи и не позволяват обществеността да вземе реално участие в процеса на вземане на решения в този много късен етап.

б) лоши практики за игнориране на общественото мнение при вземане на решения за одобряване на проекти, а също и на планова и програми (на стратегическо ниво). През последните години се налага като практика системно да не се взема по внимание общественото

⁵ Параграф 20 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2413: „За да се ускори темпът на изпълнение на тези проекти, е необходимо да се приемат правила, които да опростят и съкратят процедурите за издаване на разрешения, като се вземе предвид широкото обществено приемане на внедряването на енергия от възобновяеми източници“

Параграф 28 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2413 по отношение на изготвянето на плановете за ускорено развитие на ВЕИ и екологичната оценка на която тези планове задължително подлежат е записано и „Извършването за тази цел на екологична оценка съгласно посочената директива би позволило на държавите членки да имат по-интегриран и ефикасен подход към планирането, да осигурят участие на обществеността на ранен етап и да вземат предвид екологичните съображения на ранен етап от процеса на планиране на стратегическо равнище.“

В параграф 30 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2413 е записано „За да се повиши общественото приемане на проектите за енергия от възобновяеми източници, държавите членки следва да предприемат подходящи мерки за насърчаване на участието на местните общности в проекти за енергия от възобновяеми източници. Разпоредбите на Конвенцията на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда (16), подписана в Орхус на 25 юни 1998 г., и по-специално разпоредбите, свързани с участието на обществеността и достъпа до правосъдие, продължават да се прилагат.“

мнение, независимо че то е изразено в рамките на законовите процедури устно или писмено и аргументирано; много от тези практики се прилагат за проекти във ВЕИ с аргумента, че тези проекти са необходими за постигане на общоевропейски цели, в противоречие с духа на чл. 15г на Директива (ЕС) 2003/2413, посочен по-горе.

в) липсата на реален достъп до правосъдие по въпросите, свързани с околната среда; решенията за одобряване на проекти/планове и програми в рамките на ЗООС могат да бъдат обжалвани в 14 дневен срок, а възможностите да решаване не спорове в съда, са свързани с много рестриктивни и тежки, често непосилни за гражданите условия и процедури. В същото време решения за ВЕИ или други проекти, за които, поради възражения от обществеността относно очаквани въздействия върху околната среда и/или човешкото здраве, се счита, че биха могли да бъдат обжалвани, се прилага практиката на „Решение за предварително изпълнение“, което позволява проектите да бъдат реализирани независимо от възраженията на обществеността. По този начин въобще се осуетява достъпа до правосъдие и се игнорира обществения интерес.

г) Плановите за застрояване, плановите за промяна на предназначението на земите, включително и проектите за добив на енергия от слънцето, макар да са индивидуални проекти, не се оценяват по процедурата за ОВОС (чл.92 до чл. 102 на ЗООС), както е редно, а се оценяват с процедурата за Стратегическа екологична оценка съгласно Директива 2001/42/ЕО (в българското законодателство, наречена само „екологична оценка“) (чл. 84 до чл.91 на ЗООС). Тази процедура не съдържа необходимото ниво на детайлност, които се изискват за конкретен проект и по този начин се избягва по-внимателната оценка на въздействие върху околната среда.

Считаме, че е особено важно, както в ППЗ, така и в Заданието за ДЕО по ППЗ коректно и пълно да бъдат описани изискванията на членове 15б, 15в, 15г и 15д на Директивата за ВЕИ, тяхната нормативна обвързаност и транспониране в ЗЕВИ, като на всеки етап от ППЗ да се посочва съответствието на ППЗ с тези изисквания.

Аналогично в Заданието по ДЕО и ДОСВ да се включи оценка на съответствието с тези нормативни изисквания.

Б) Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета – Директивата е посочена само като заглавие и обща цел.

Считаме, че е необходимо, както в ППЗ, така и в Заданието по ДЕО, да се опишат изискванията на тази Директива, относими към ППЗ, за да може да се проследи спазването на тези изисквания по отношение прилагането на тази Директива. Необходимо е също да се посочи изрично къде са транспонирани тези изисквания в националното законодателство, включително какви са гаранциите за гражданско участие в процеса на планиране и вземане на решение, които се изискват по чл. 15г от Директивата за ВЕИ.

В) Директива 92/43/ЕО (Директива за местообитанията) - единствен цитиран чл. 6.3 на тази Директива, който се отнася до оценка за съвместимост на с предмета и целите на защитените зони от Натура 2000.

Считаме, че е необходимо, както в ППЗ, така и в Заданието по ДЕО, да се представи целта на Директивата, да се посочи връзката ѝ с Директивата за птиците, изискванията за

създаване и опазване на европейската екологична мрежа Натура 2000 и другите изисквания в Директивата за опазването на видовете и също да се посочи къде в националното законодателство са транспонирани тези изисквания, включително изискванията за гражданско участие в процесите.

Г) Европейско законодателство, което не е посочено в ППЗ и Заданието, но следва да бъде включено, тъй като има пряко отношение към определянето на приоритетни зони за развитие на ВЕИ:

- a. **Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (Директива за птиците)** – има пряко отношение за разработването на ППЗ, тъй като всички видове птици според тази директива са защитени на територията на цялата страна и тъй като птиците са един от компонентите на биоразнообразието, който е най-силно уязвим към въздействия от ветрогенератори. Считаме, че е необходимо да се посочат изискванията за опазване на дивите птици, съгласно тази Директива, включително относно Натура 2000 и връзката ѝ с Директивата за местообитанията, но не само; да се посочи къде в националното законодателство са транспонирани тези изисквания. Визираме конкретно: за прилагане на всички мерки за поддържане на популациите на всички видове естествено срещащи се видове птици (чл. 2 на Директивата за птиците); за избягване на замърсяването и безпокойството на птиците във и извън защитените зони (чл. 4.4 на Директивата за птиците); както и изискването за оценка на съвместимостта на планове, програми и проекти, които има вероятност да окажат въздействие върху защитените зони от Натура 2000 (чл. 6.3. на Директивата за местообитанията, транспониран в чл.31 на Закона за биологичното разнообразие).
- b. **Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (Рамкова Директива за водите)** – по отношение на изискванията за поддържане на водните обекти в добро екологично състояние. Считаме, че е необходимо да се посочат изискванията на тази Директива, както и националното законодателство, където те са транспонирани.
- c. **Регламент за възстановяване на природата** (Регламент (ЕС) 2024/1991 на европейския парламент и на съвета от 24 юни 2024 година относно възстановяването на природата и за изменение на Регламент (ЕС) 2022/869)⁶. (Закон за възстановяване на природата) – Този закон се прилага пряко в страните членки от датата на влизането му в сила. Със закона се цели въвеждането на мерки за възстановяване на най-малко 20% от сухоземните и морските зони на ЕС до 2030 г., а до 2050 г. – на всички екосистеми, нуждаещи се от възстановяване, което е важна нормативно-обвързваща цел с общоевропейско значение. Регламентът има за цел да смекчи изменението на климата и последиците от природните бедствия. Той ще помогне на ЕС да изпълни международните си ангажменти в областта на околната среда и да възстанови европейската природа. В чл. 6 на Регламента са посочени изисквания, свързани с енергията от възобновяеми източници. В този смисъл, считаме, че следва ясно да бъдат представени нормативно-обвързващите цели на този закон, както и обвързаността с развитието на ВЕИ, като се проследи конкретно в хода на разработване и одобряване на ППЗ, както и в ДЕО и ДОСВ, как е обвързано постигането на целите на добив на енергия от ВЕИ с целите за възстановяване на природата и доколко ППЗ осигурява възможността за осъществяване на необходими стъпки за възстановяване на природата.

⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401991

Българско дружество
за защита на птиците

- d. **Относителната съдебна практика на Съда на европейската общност, която е от съществено значение по отношение на планиране на ВЕИ.** В България е налице конкретно решение на Съда на Европейската общност срещу България по дело C-141/14 от 16.01.2016 г. (Калиакра), което касае именно нарушение на двете природозащитни директиви от страна на България по отношение на планирани ветропаркове на уязвими за птиците територии и при неадекватна оценка на кумулативните въздействия. **Европейският съд в множество решения се е произнесъл относно термините „подходяща оценка“** (залегнала като изискване в залегналото в чл.6, параграф 3 от Директивата за местообитанията), „научните данни“, „най-добрите научни познания“, „оценката на кумулативните и комбинираните въздействия“. Считаме за необходимо тези термини да бъдат представени, съобразно приложимата съдебна практика на ЕС, както в ППЗ (частта, в която се представят Директивата за стратегическа екологична оценка и природозащитните директиви), така и в Заданието по ДЕО и ДОСВ, за да бъдат избегнати некоректни и несъответстващи на тълкуването на Европейския съд интерпретации на тези термини и за коректното изпълнение на законовите изисквания. Можем да посочим относими решения на ЕС по следните дела: C-166/04, C-244/05, **C-127/02**, C-182/10, C-2/10, C-236/01, C-304/05, C-43/10, C-404/09, C-392/96, C-142/07, C-205/08, C-275/09, C-418/04, C-304/05, C-411/17, C-164/17 и др.

2. Международни споразумения, по които България е страна

Нито в представения за обсъждане ППЗ, нито в Заданието по ДЕО и ДОСВ са посочени международните споразумения (Конвенции), свързани с опазването на биологичното разнообразие, по които България е страна, и чиито изисквания следва да бъдат спазвани, което считаме за съществен порок.

Въпреки промените в политическите нагласи през последните две години, **опазването на биоразнообразието (видове, природни екосистеми, генетично разнообразие) е с много висок приоритет в политическия дневен ред не само в Европа, но и в света.** Тъй като биоразнообразието по естествен начин поддържа живота на планетата и контролира измененията в климата, но от друга – натиска на човечеството върху него води до ускорена загуба на биоразнообразие, то в стратегическите документи се залагат амбициозни цели за спиране на тази загуба и опазване на биоразнообразието. Конвенциите са международни договори, чрез които на базата на сътрудничеството между договарящите държави се постигат общи за тях цели. Обръщаме внимание, че съгласно чл.5, ал. 4 от Конституцията на Република България „международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешно законодателство, които им противоречат“. България е страна по всички конвенции, свързани с опазването на биоразнообразието, както и член на Европейския съюз и тези международни споразумения и договори са в обхвата на тази конституционна норма.

Считаме, че следните международни конвенции, следва да бъдат посочени в представените за обсъждане документи (ППЗ и Заданието), като се посочат техните конкретни изисквания към опазването на природните местообитания, природните територии, флората и фауната и съответствието, с които следва да се гарантира в ППЗ и да се оцени в ДЕО и ДОСВ:

Българско дружество
за защита на птиците

- a. **Конвенция за защита на мигриращите видове диви животни**⁷ в сила за България от 1999 г., **конкретно чл. III, т. 4а и б**. Ако страна от конвенцията е “страна от ареала на мигриращите видове”, вписани в приложения I или II, тя поема задължението да се грижи стриктно за опазването на видовете в прил. I и да сключи споразумения с други страни за опазването и управлението на видовете от прил. II. Видовете от прил. I са застрашени навсякъде в целия или по-голямата част от техния ареал, а видовете от прил. II са с приоритет в международното сътрудничество що се отнася до тяхното опазване и управление. За видовете от прил. II страните са задължени да се стремят да: Опазят където е възможно и подходящо да възстановят онези местообитания на видовете, които са от значение за тяхното оцеляване и премахване на заплахата от изчезването им и да предотвратяват, отстраняват, компенсират или свеждат до минимум, според случая, неблагоприятните ефекти от дейности или обстоятелства, които сериозно затрудняват или спират миграцията на видовете. (чл. III, т. 4а и б); За видовете от прил. II страните членки сключват споразумения, чрез които координират усилията си за опазване на видовете. У нас са в сила: **Споразумение за опазване на Евразийско-Африканските мигриращи водолюбиви птици**⁸; **Споразумение за опазване на популациите от европейски прилепи**⁹ ; както и **Меморандум за разбирателство относно опазването на мигриращите хищни птици в Африка и Евразия**¹⁰.
- b. **Конвенцията за опазване на европейската дива флора и фауна и природните местообитания**¹¹ (Бернска конвенция; в сила за България от 1991 г.) и конкретно **чл.3.1 и 2 и чл. 4 (целия)**. Всяка страна членка се задължава: запазването на дивата флора и фауна задължително да се съобразява в политиката на планиране и развитие, включително в мерките за борба срещу замърсяването (каквато е развитието на ВЕИ) и да предприема необходимите стъпки за това, като обръща специално внимание на застрашените и уязвими видове (чл.3.1 и 2); „да приеме подходящи правни и административни мерки за осигуряване съхранението на местообитанията на видовете от дивата флора и фауна, особено на онези, включени в приложения I и II и съхранението на застрашени естествени местообитания“ (чл.4.1); „в своята политика за планиране и развитие изискванията за запазване на защитените райони, споменати в предходния параграф, така че да се избегне или сведе до минимум всякакво влошаване на ситуацията в такива райони“ (чл.4.2); „да обърне специално внимание върху защитата на районите, които са от значение за мигриращите видове от приложения II и III и са разположени в близост и във връзка с миграционните пътища, като местата за зимуване, почивка, хранене, размножаване или местата за линеене“ (чл.4.3); и заедно с другите страни членки „да координират в необходимата степен своите усилия за защита на естествените местообитания, посочени в този член, когато те са разположени в погранични райони“ (чл.4.4), какъвто е община Силистра. Нито едно от тези изисквания не е спазено при планиране на ЧИОУП на община Силистра. Обръщаме внимание, че заради неспазване на цитираните по-горе задължения (с изключение на чл. 4.4) Бернската конвенция стартира през 2004 г- наказателно досие срещу България, като издаде две препоръки за действия от страна на правителството и

⁷ <https://www.cms.int/> ; <https://eur-lex.europa.eu/BG/legal-content/summary/convention-on-the-conservation-of-migratory-species-of-wild-animals-bonn-convention.html>

⁸ www.unep-aewa.org

⁹ <https://www.eurobats.org/> ; <https://www.moew.government.bg/bg/priroda/zakonodatelstvo/mejdunarodno-zakonodatelstvo/mejdunarodni-sporazumeniya/>

¹⁰ <https://raptors.cms.int/page/agreement-text>

¹¹ <https://www.coe.int/en/web/bern-convention> ; [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:21979A0919\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:21979A0919(01))

Българско дружество
за защита на птиците

стриктно следи за изпълнението им. В Препоръка 200(2018)¹², т. 5 е заложено при бъдещо планиране на национално ниво (разбира се ИНПЕК) да се забрани изграждането на ветрогенератори в чувствителните райони (каквито са например географските области Добруджа, Лудогорието, Източни Родопи, Черноморието). Тъй като ИНПЕК още не е официален документ, такава забрана след 2020 г. не действа, но **предложеният за обществени консултации ППЗ в значителна степен съответства на това изискване с малки изключения**. Макар досието да беше затворено от Конвенцията в края на 2022 г., тя отчита, че част от Препоръката не е изпълнена (вкл. т.5) и продължава стриктно да следи ангажиментите на правителството да бъдат изпълнени. Бумът на планирани ветропаркове през последните 2 години на миграционния път Via Pontica не остава незабелязано от Конвенцията. На последното годишно заседание на Постоянния комитет на Бернската конвенция през декември 2025 г. е взето решение България да докладва напредъка по изпълнението на ангажиментите си по цитираната по-горе препоръка, включително по отношение на предприемане на конкретни мерки, заложи в стратегически документи, какъвто е ППЗ. В този смисъл, считаме за необходимо тези аспекти да бъдат пояснени изрично и в Заданието по ДЕО да се включи оценка и спрямо изпълнението на препоръка 200(2018).

- с. **Конвенция за опазване на влажните зони (Рамсарска конвенция)** – Конвенцията цели опазването на влажните зони и видовете срещани се в тях, особено птиците, и разумното им използване. Всяка страна членка посочва влажните зони с международно значение (Рамсарски обекти) и поема ангажимент за опазването им. Изискванията на Конвенцията и влажните зони с международно значение следва да бъдат посочени в ППЗ и заданието и да се посочи съответствието на ППЗ с тях.

3. Национално законодателство

В ППЗ и съответно Заданието са посочени единствено пряко относимите закони – ЗЕВИ, Закон за енергетиката, ЗООС, ЗБР и ЗУТ, което прави описа на относимото национално законодателство непълен, тъй като има други закони, поставящи нормативни изисквания и ограничения, относими към ППЗ, които следва да бъдат взети в предвид. Считаме, че в описанието на относимата нормативна база, **както в ППЗ, така и в Заданието**, следва да бъдат включени и следните закони:

- а. **Закон за защитените територии** – урежда обществените отношения, свързани със законовата защита на природни територии и техните цели на защита и техните режими на защита; в текстовете на ППЗ и Заданието са посочени отделните категории защитени територии и общите им площи, но считам, че следва също да се посочи определящата ги нормативна база, както и пространствените връзки между тях и с Натура 2000. Например в границите на националните и природните паркове са включени резервати и поддържани резервати; в границите на природните паркове има защитени местности; Част от защитените територии (всички национални и природни паркове, голяма част от резерватите, както и някои защитени местности) са включени в екологичната мрежа Натура 2000. Следва тези връзки да се посочат и най-малкото за всяка категория защитени територии, да се посочи каква площ от тях е включена в друга категория защитени

¹²

https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/filebase/Nature/Biodiversity/Preporuki%20Rykwodstwa%20Dokladi/2018_Rec 2000 Windfarms Balchik and Kaliakra Bulgaria.pdf

Българско дружество
за защита на птиците

територии и каква част – в Натура 2000.

- b. **Закон за водите** – изисквания по отношение на режими и норми по отношение на надземните и подземните водни тела, които следва да бъдат взети в предвид при избора на приоритетните зони и техните територии;
- c. **Закон за горите** – изисквания по отношение на всички територии, попадащи в горския фонд – не само гори, но и безлесни територии, отстояния, сервитути, норми и режими, промяна на предназначението и ползването на горите;
- d. **Закон за лова и опазване на дивеча** – поставя изисквания по отношение опазването и устойчивото ползване на видовете от фауната на България, които са обект на лов, включително видове, които са уязвими към въздействия от ветрогенератори; тези изисквания следва да бъдат взети в предвид.
- e. **Закон за защита на земеделските земи** – този закон и поздаконовата му нормативна база поставя изисквания за защитата на земеделските земи и ограничения, които са пряко относими към изграждането на съоръжения за ВЕИ, включително ветроенергийни съоръжения; следва тези изисквания ясно да бъдат посочени и взети в предвид при планирането на зоните;
- f. **Закон за почвите** - урежда обществените отношения, свързани с опазването на почвите и техните функции, както и тяхното устойчиво ползване и трайно възстановяване и е пряко относим към ППЗ, тъй като ветроенергийните съоръжения са значителни по мащаби индустриални съоръжения, изграждането и експлоатацията на които влияе върху почвите като ресурс. Изискванията и ограниченията, поставени с този закон следва да се вземат в предвид при определяне на приоритетните зони, както и в ДЕО и ДОСВ.
- г. **Нормативна база, свързана със здравето на хората** - не е посочена нито в ППЗ, нито в Заданието, като в Заданието е указано изрично, че населените места и буферните зони около тях в размер на 500 м от границите им, не са взети в предвид приоритетните зони. Считаме това за съществен порок. В случая се касае за нормативна база, която е остаряла спрямо развитието на ветроенергийната индустрия към периода на изготвяне на ППЗ. В случая, считаме че е необходимо в ППЗ и в Заданието да се посочи критично съществуващата нормативна база по отношение защита здравето на населението; ясно да се посочи в кои аспекти съществуващата нормативна база е непълна и/или остаряла, както и да се формулира обхвата на принципа на предпазливостта, който в случая след да бъде приложен. В самия план като приоритетна мярка следва да се заложи актуализиране на нормативната база с цел недопускане рискове за здравето на населението. Обхвата и съдържанието на тази мярка следва да бъде оценен и аргументиран в ДЕО.

В допълнение, следва да обърнем внимание, че Законът за биологичното разнообразие е представен в ППЗ и Заданието единствено по отношение на чл. 31, но в закона са включени изисквания и по отношение на опазването на защитените видове от флората и фауната, независимо дали са в или извън Натура 2000 и следва тези изисквания да бъдат описани също в двата документа, предмет на обществените консултации.

4. Международни стратегически документи, свързани с прилагането на международните споразумения и законодателството на ЕС, относими към ППЗ

Международните стратегически документи, цитирани в ППЗ и Заданието по ДЕО са обвързани основно с целите за постигане на въглеродната неутралност и целите за постигане

на дялове на ВЕИ в крайното брутно потребление на енергия, но не включват други ключови стратегически документи, които също обвързват страната ни с конкретни ангажименти и приоритетни политики, като например Стратегията за опазване на Биоразнообразието, приоритетите, свързани с продоволствената сигурност, приоритетите свързани със социалните аспекти (демография, здраве, достъп до чиста и запазена околна среда), приоритети в развитието на други сектори, например транспортен.

Ключов пропуск, както в ППЗ, така и в заданието е, че при посочването на Европейския зелен пакт и важния него приоритет ВЕИ, никъде не се посочва, че развитието на ВЕИ според този Европейски зелен пакт, следва да се осъществява „БЕЗ ЩЕТИ ВЪРХУ ПРИРОДАТА“ (no harm to nature). Доколкото на много места и в двата документа, обект на обществените консултации, се посочва принципите на устойчивото развитие и се декларира минимизиране на въздействията върху околната среда, обръщаме внимание, че един от принципите на устойчивото развитие е именно свързан с опазването на природата и природните ресурси. Считаме, че принципа „БЕЗ ЩЕТИ ВЪРХУ ПРИРОДАТА“ (no harm to nature) следва да бъде ясно посочен в контекста на стратегическия документ Европейски зелен пакт.

Най-общо не са описани международните стратегически документи, свързани с опазване на биоразнообразието, като обръщаме внимание на следните:

Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.¹³ Не е посочена в ППЗ и е само бегло спомената в Заданието. Стратегията поставя амбициозни цели за защита, опазване и мониторинг на суходезмни и морски екосистеми, както и на възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове, които са нормативно установени в Регламента за възстановяване на природата. Заложени са конкретни цели по отношение на местообитанията и видовете, на екосистемите с ясна времева рамка и следва да бъдат описани равностойно на целите за постигане на въглеродна неутралност. Обръщаме внимание, че няма законова норма или стратегически документ, който да отменя задължението да бъдат постигнати целите по отношение опазването и възстановяването на биоразнообразието. В същото време важен стратегически аспект е, че природните екосистеми са ключов инструмент за естественото поддържане и възстановяване на баланса в природата и регулиране на въглеродните емисии. Без опазване на екосистемите и биоразнообразието, политиката свързана постигане на въглеродна неутралност единствено чрез ВЕИ е обречена на неуспех. Именно затова е ясно посочен и горния принцип „без щети върху природата“.

Международни планове за опазване на застрашени видове птици. Тези международни планове са приети и действащи в рамките на конкретни международни споразумения (на ниво Европейски съюз или Конвенции) и следва изискванията в тях, които са относими към планирането на дейности (в случая ветроенергийни съоръжения), предизвикващи въздействия върху съответните видове, следва да бъдат взети предвид, но към момента не са. Следните международни планове за действие за опазване на видове птици са в сила и следва да се вземат в предвид, независимо дали за съответния вид у нас има действащ национален план или не:

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/BG/legal-content/summary/eu-biodiversity-strategy-for-2030.html>

Българско дружество
за защита на птиците

- i. **План за действие за опазване на балканската и централно-азиатската популации на египетския лешояд *Neophron percnopterus* по миграционния му път (EVAP)**¹⁴, изготвен от БДЗП и Международното споразумение за грабливите птици към Конвенцията за опазване на мигриращите видове (Бонска конвенция) в сила от 2016 г.;
- ii. **План за действие за вида египетски лешояд *Neophron percnopterus* в Европейския съюз**¹⁵, изготвен от BirdLife International и SEO (BirdLife Spain) за Европейската комисия и е в сила от 2008 г. (очаквани резултати: Резултат: 1. Смъртността на египетския лешояд е намалена до нива, които ще позволят растеж на популацията; Резултат 2: Подобрена наличност на храна и качество на местообитанията за вида в европейския му ареал; Резултат 3: Налични са актуални и точни данни за числеността и тенденциите на популацията от всички страни с размножаващи се популации в Европа;
- iii. **Международен план за действие за отделни видове за западно-палеарктическа популация на голяма дропла, *Otis tarda tarda***¹⁶ изготвен от BirdLife International за Европейската комисия и е в сила от 2010 г.
- iv. **План за действие за полубеловрата мухоловка *Ficedula semitorquata* в ЕС**¹⁷ изготвен от BirdLife International и БДЗП за Европейската комисия и е в сила от 2009 г.
- v. **Международен план за действие за опазване на малката белочела гъска (популация в Западна Палерактика) *Anser erythropus***¹⁸, изготвен от Европейската комисия, Секретариата на AEWA, BirdLife International и Wetlands International, в сила от 2008 г.
- vi. **Международен план за действие за опазване на ливадния дърдавец *Crex crex***¹⁹, изготвен от SOVON и RSPB за Европейската комисия, в сила от 2006 г.
- vii. **Международен план за действие за опазване на червеногушата гъска *Branta ruficollis* 2011–2020**²⁰, изготвен от BirdLife International, WWT и RBGIWG за Европейската комисия и AEWA, в сила от 2011 г.
- viii. **Международен план за действие за синявицата *Coracias garrulus garrulus***²¹, изготвен от BirdLife International и MME за Европейската комисия, в сила от 2008 г.
- ix. **Международен план за действие за опазване на тънкоклюния свирец *Numenius arquata arquata*, *N. a. orientalis* и *N. a. suschkini***²² изготвен от RSPB за AEWA и е в сила от 2015 г.

5. Национални стратегически документи относими, относими към ППЗ

Представените в ППЗ и Заданието национални стратегически документи се изчерпват с най-общо с плановете, свързани с развитие на БЕИ (основно ИНПЕК) и с действащите национални плановете за опазване на застрашени видове, публикувани на интернет страницата на МОСВ.

1. На първо обръщаме внимание, че Интегрирания план в областта на енергетиката и климата (ИПЕК) все още не е официален стратегически документ, тъй като няма Екологична оценка и издадено по нормативния ред Становище по Екологична оценка. Към момента

¹⁴ https://www.cms.int/raptors/sites/default/files/publication/evfap_e.pdf

¹⁵ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/neophron_percnopterus.pdf

¹⁶ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/otis_tarda.pdf

¹⁷ <http://www.planetofbirds.com/ns/sap/Semi-collared%20Flycatcher.pdf>

¹⁸ <https://www.unep-aewa.org/en/publication/international-single-species-action-plan-conservation-lesser-white-fronted-geese-western>

¹⁹ https://www.unep-aewa.org/sites/default/files/publication/ts9_ssap_corncrake_complete_0.pdf

²⁰ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/branta_ruficollis.pdf

²¹ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/coracias_garrulus_garrulus.pdf

²² https://www.unep-aewa.org/sites/default/files/publication/ts58_eurasian_curlew_issap_website_version.pdf

протича процедура по екологична оценка която не е завършила. Считаме, че е редно в ППЗ и Заданието по ДЕО изрично да се поясни това обстоятелство, както и че ППЗ следва да отрази всяко изменение в ИНПЕК, произтичащо от Становището по екологична оценка, което следва да бъде издадено в хода на процедурата.

На второ място, следва да обърнем внимание, че не е представена Националната стратегия за биологичното разнообразие, която следва също да бъде описана с нейните цели и приоритети, които следва да бъдат взети в предвид в ППЗ.

На трето място следва да се посочи, Националният план за развитие на земеделието и селските райони 2024 – 2027, също не описан и не е взет в предвид. При подхода за определяне на приоритетните зони е посочено ползване на слой с постоянно затревени площи към 2024 г., но не е посочена нормативната и стратегическата база на този слой. Считаме за коректно да се посочи стратегическия план и неговите цели относно подпомагане поддържането на постоянно затревените площи, но също и опазването на земеделските земи и горските територии, залегнали в този земеделския план.

На четвърто място, считаме, че освен посочените действащи планове за опазване на видове птици, е от съществено значение да се включат и плановете за действие за опазване на световно застрашени видове, които са посочени с изтекло правно действие след от 2 или 3 години, но следва да бъдат вземани в предвид и отразявани до актуализирането им, а именно плановете за действие за кръстатия орел, къдроглавия пеликан, ловния сокол и тръноопашатата потапница. Считаме, че е редно в ППЗ и Заданието да се посочи списък от националните планове за действие, които се разглеждат при разработване на ППЗ и в ДЕО

II. Относно методологичния подход

1. Относно принципите, на които се разработва ППЗ

При формулиране на първия принцип следва да се интегрират и политиките и изискванията, свързани с опазването на биологичното разнообразие (включително международните конвенции, по които ЕС и България са страна), които сме посочили в раздел I на настоящото становище. Следва ясно да се посочи равнопоставеността на политиките и обвързаността им за постигане на общите цели за въглеродна неутралност и смекчаване на климатичните промени.

Съответно в Заданието на ДЕО следва да залегне и оценка на спазването на този принцип, включително и по отношение на политиките за опазване на биоразнообразието.

При формулиране на втория принцип да се посочи изрично в текста принципа „БЕЗ ЩЕТИ ВЪРХУ ПРИРОДАТА“ (no harm to nature), както и да посочи принципа на предпазливостта, който следва да се формулира конкретно за аспекти, които към периода на изготвяне на ППЗ не са достатъчно проучени или нормативно урегулирани и следва за тях да се приложи този принцип.

Съответно в Заданието на ДЕО следва да залегне и оценка на спазването на този принцип, особено що се касае до не нанасяне на щети върху природата за опазване на биоразнообразието.

Третият принцип е относително добре формулиран, като следва да се допълни „в съответствие с най-добрите научни познания“ след словосъчетанието „пространствени данни и аналитични методи“, защото е важно да се гарантира отразяването на съвременните познания.

Съответно в Заданието на ДЕО следва да се отрази това допълнение и да се посочат основанията за „подходяща оценка“, която следва да се приложи.

При формулиране на петия принцип е пропуснат много важен аспект от чл. 15г на Директивата за ВЕИ, а именно необходимостта обществеността да приеме развитието на ВЕИ. Считаме, че петия принцип да бъде допълнен с този аспект. **Обръщаме внимание, че до етапа на обществените консултации този принцип в разработването на ППЗ, както и изискванията на чл.15г на Директивата за ВЕИ не са спазени. Както е посочено в проекта за ППЗ планът е разработен при междуетапно координация с участието на учени, без да се уточнява в кои сфери.** Разчитаме, че с настоящата процедура по обществени консултации ще бъде дадена реална възможност на гражданите и заинтересованите страни да изкажат и обосновават своите становище, мнения и предложения, включително в съответствие с нормите и политиките, които сме посочили в раздел I от настоящото становище и ще бъдат положени конкретни усилия чрез срещи, информационни кампании и подходящи инструменти ППЗ да бъде обяснен на обществеността. Разчитаме също ППЗ максимално да отрази становищата и предложенията свързани с този план, така че да съответстват на нормите и политиките, които сме посочили в раздел I от настоящото становище.

Съответно в Заданието на ДЕО следва да се дадат ясни указания какви дейности следва да бъдат предприети във връзка с прилагането на този принцип и как да бъдат доказани те в рамките на процедурата, както и да бъде заложено изискване за оценка на ефективността на тези действия и на степента на отразяване на аргументираните предложения в ППЗ и съответствие с посочените от нас норми и политики в раздел I на настоящото становище.

2. Относно целите на ППЗ

Считаме, че в целите на ППЗ не е залегнало изискването за съгласуваност с целите за опазване на биологичното разнообразие и Закона за възстановяване на природата, като следва да се формулира **отделна цел** (между дефинираните цели 2 и 3), **която ясно да показва равнопоставеността и обвързаността с целите за опазване на биологичното разнообразие и да декларира ясно че развитието на ВЕИ следва да се осъществява „без щети върху природата“.**

Установихме, че по отношение на очакваните резултати и ефект от прилагането на ППЗ, не е отбелязан приносът или въздействието му върху изпълнението на целите, заложи в Закона за възстановяване на природата (ст. 7 от проекта на ППЗ), което считаме за съществен пропуск. При описанието на целите тази връзка, считаме, че следва ясно да бъде посочена, за да е видно че ще е налице съгласуваност между ППЗ и Националния план за възстановяване на природата, както и начинът по който тази съгласуваност ще бъде осигурена.

3. Относно методологичния подход

Считаме, че съществен важен аспект на приложения методологичен подход за изработването на ППЗ, е структурирането му по начин, който *„да осигури научна обоснованост, прозрачност и съгласуваност с европейските и национални стратегически документи в областта на енергетиката, регионалното развитие и опазването на околната среда“* с цел *„да осигури надежден инструментариум за пространствен и аналитичен подбор на територии с най-висок потенциал за развитие на вятърна енергетика, като същевременно се гарантира минимално въздействие върху природните екосистеми, земеползването и*

Българско дружество
за защита на птиците

социалната среда“ (стр. 6 на проекта за ППЗ). Предлагаме във формулировката на подхода, изрично да се включи биоразнообразието, като ключов естествен механизъм за регулиране на климатичните промени и въглеродните емисии, като се поясни, че природните екосистеми трябва да се поддържат здрави и да се подпомага осъществяването на техните функции.

Напълно подкрепяме такъв подход и в тази връзка представяме по-долу нашите съображения и аргументи в онези части от изготвянето на плана, при които този подход не е следван или следва да бъде по-пълно приложен.

- a. В съответствие с принципите, посочени на стр. 7 от проекта на ППЗ, обръщаме внимание, че **третият принцип („навременно включване на заинтересованите страни в процеса на планиране“)** не е приложен до датата на провеждане на настоящата процедура. Считаме за необходимо в проекта на ППЗ да се посочи подходът, по-който този принцип се прилага и да се гарантират правата на гражданите в съответствие с чл. 15б на Директивата за ВЕИ. Следва този принцип действително да бъде приложен преди окончателното приемане на ППЗ и да се даде достатъчна и ясна възможност на засегнатата общественост да защити правата си.
- b. По отношение на ползваната правна и стратегическа рамка в **раздел I на настоящото становище представихме подробно пропуските в представянето на нормативните и стратегически изисквания**. На този етап е възможно и необходимо нормативния и стратегическия контекст в подхода на разработване на плана да бъде допълнен съобразно предложенията ни от раздел I на настоящото становище и да бъде проследено съответствието на изготвения план с посочените от нас норми и стратегически приоритети. Задължително целите, свързани с опазването и възстановяването на биологичното разнообразие, както и международните ангажменти за опазването на видовете от флората и фауната и на природните местообитания следва да бъдат представени равностойно и конкретно в тази част на ППЗ и самият ППЗ да е съобразен с тях.
- c. **В раздела описващ развитието на вятърната енергия в България установихме няколко пропуски, които е от съществено значение да бъдат описани и анализирани.** На първо място следва да бъде посочено сегашното състояние и мащаби на инвестиционния интерес, като се посочи ясно не само колко опериращите мощности, но и колко са одобрените, но неизградени мощности, колко са планираните (в процедура на одобрение мощности. Също е важно и необходимо (особено в контекста на оценка на кумулативни въздействия и алтернативи на ППЗ, предмет на настоящата процедура) **да се онагледят пространствено местоположенията** на опериращите, одобрените, но не изградени мощности, както и на тези, които са в процедура на одобряване и да се посочи как това местоположение кореспондира с приоритетните зони, дефинирани в настоящия ППЗ. Най-малкото следва одобрените и неизградени и планираните ветроенергийни мощности да бъдат разгледани в контекста на алтернативите на плана и съответствието им с нормативните изисквания за „подходящи зони“ и „приоритетни зони“. Известен е фактът че основният инвестиционен натиск е концентриран до момента в географската област Добруджа, на миграционния път на птиците Via Pontica и сам по себе си мащабът на този инвестиционен натиск създава значими последици за опазването на мигриращите и застрашените видове птици. В този смисъл **въпросният район е много правилно изключен от приоритетните зони за развитие**, не само поради факта, че Via Pontica е един от двата най-големи миграционни пътя на птиците в Европа и като такъв се определя като недопустим за включването му в приоритетни зони, но и защото на принципа на

Българско дружество
за защита на птиците

кумулятивния ефект вече е създаден прекомерно висок натиск и риск за мигриращите птици. На второ място отново е направен пропуск да се поясни, че цитирания ИНПЕК към датата на изготвяне на ППЗ все още не е официален документ и следва да отрази становище по задължителна екологична оценка. На трето място, считаме за много **съществен пропуск факта, че в този раздел не са представени тенденциите в развитието на ветроенергийната индустрия**, а именно – посока към по-високи и мащабни съоръжения и по-малко на брой в съответна територия. Следва да се отбележи, че почти всички научни познания, на които се гради оценката на въздействията, на чувствителността на компонентите на биологичното разнообразие, на насоките за планиране и на нормативните изисквания за сушата, са правени за параметри на турбини с обща височина между 80 и 150 метра, диаметър на роторите на турбините между 20 и 90 метра и единична мощност до 4 MW. Тенденциите обаче показват усилия за инсталиране на турбини с обща височина над 250 метра (дори над 320 метра) с височина на разполагане на ротора на 180-200 метра и дори повече, с диаметър на ротора над 170 метра и единична мощност над 7MW. Въздействията върху биоразнообразието и човешкото здраве на турбини с такива мащаби на сушата не са правени и тепърва се уточняват; насоките за планиране и съответно нормативната база не са адаптирани за индустриални турбини с такива мащаби, т.е. съществуват множество неизяснени обстоятелства. Само едно от тях, но твърде важно, е посочено в ППЗ - отстоянието на такива турбини от населени места, но в самия ППЗ не е приложен подход за подходяща отдалеченост на съоръженията от населените места. При определяне на ветровия потенциал в настоящия проект на ППЗ е посочено измерване на вятъра на височина 150 метра, което явно е значително по-ниско (с около 30-50 и повече метра), отколкото тенденциите в параметрите на турбините. Съответно в екологичната оценка на въздействията ще се подцени значително типът на въздействие на турбините в реалните проекти, които след това ще бъдат процедирани без ОВОС, съгласно изискванията на ЗЕВИ.

Считаме за наложително тези аспекти да бъдат ясно разработени в ППЗ и да бъдат оценени в ДЕО и ДОСВ на ППЗ. Считаме също, че е възможно да се очертаят насоки, свързани с поддържането на по-ниски турбини и на по-високи и по-мощни турбини.

- d. В раздела описващ определянето на зони за приоритетно развитие на вятърна енергия сме установили следните съществени пропуски или несъответствия:
- i. **Не е използван при разработването на ППЗ подходът за дефиниране на приоритетно поставяне на ВЕИ в урбанизирани и трайно нарушени терени.** На първо място е необходимо по отношение на ветрогенераторите да се дефинира как се използва този подход (очевидно мощни индустриални ветроенергийни съоръжения не могат да се поставят в урбанизирани територии, но не би следвало да се изключват трайно нарушените терени). На второ място, сме информирани, че има регистър включително с пространствени параметри на терените, които са определени като трайно нарушени и би следвало да се ползват тези данни, които също да насочат процеса на определяне на приоритетните зони за ВЕИ;
В заданието на ДЕО и ДОСВ да се включи оценка на съответствието на предложените приоритетни зони в ППЗ с наличието на трайно нарушени терени и доколко този подход е приложен при разработването на плана.
 - ii. По отношение на ветровия потенциал основна слабост при използвания подход е анализът на средната скорост на вятъра на височина 150 метра, която не е

Българско дружество
за защита на птиците

представителна за турбини с височина на ротора, надвишаваща значително 150 метра.

Предлагаме в ППЗ вятърния потенциал да се анализира и да се представи в поне две или три височинни зони, например вятър на височина 80 метра, 150 метра и 200 (и над 200) метра, като в Заданието на ДЕО и ДОСВ да се включат оценки спрямо тези три (или поне на вторите два) височинни пояса.

- iii. В частта отнасяща се до защитените територии и зони, както и за чувствителните територии за биологичното разнообразие установихме следните пропуски, описани по-долу:

На първо място, не е представена връзката между различните категории защитени територии и връзката им с Натура 2000, както сме посочили в раздел I, т.3-а. Считаме че е необходимо тази връзка да бъде дадена описателно и онагледена пространствено. Следва също така да се посочи и буферът, определен в нормативните изисквания на МОСВ за прилагане на чл.31 от ЗБР – 5 км от защитени зони за птици и 2 км от защитени зони за местообитания. Считаме, че тези буфери следва да се посочат като минимално допустимо разстояние да границите на защитени зони, макар инструкциите да са описани в контекста на изискване на Оценка за съвместимост. При нарастващите параметри на ветроенергийните съоръжения, тези отстояния също и редно да бъдат преразгледани.

Обръщаме внимание на факта, че в някои случаи определените в проекта на ППЗ приоритетни зони включват защитени зони от Натура 2000 или вървят по границите им, което не е добър и целесъобразен подход.

На второ място по отношение на териториите, чувствителни за биологичното разнообразие, считаме че е подхотено значително ограничено по отношение на необходимата защита на застрашени видове от флората и фауната, като са цитирани само утвърдените и действащи национални планове за действие за опазване на застрашени видове. От една страна не е ясно дали тези планове включват планове с изтекло действие в рамките на последните 2-3 години, като посочваме конкретно планове за действие за кръстатия орел, ловния сокол, кървогрлавия пеликан и тръноопашатата потапница. Според написаното в ППЗ включването им не е сигурно. В този смисъл е целесъобразно да бъдат поименно посочени кои са планове за действие, които са отчетени и се вземат в предвид. В случай че ланове за цитираните четири световно застрашени вида птици не са взети в предвид, то следва задължително да бъдат взети предвид.

Принципно обаче подходът за определяне на чувствителните територии не е правилен и подходящ, защото не са отчетени нуждите от защита на други видове птици и видове животни от фауната на България, които са уязвими от въздействията на ветрогенератори. Би следвало този подход да се основава на първо място на чувствителността на видовете към въздействия от ветрогенератори, на второ място – от техния природозащитен статус и на трето място – дали вече има разработени изисквания и мерки за тяхното опазване чрез планова за действие. В този смисъл наличието на планове за действие не изчерпва обхвата на видове, които следва да бъдат взети при определяне на чувствителни територии от изграждане на ветрогенератори. Необходимо е да се включат всички видове хищни птици, които са най уязвимата група птици от ветрогенератори, с приоритет на следните видове: египетски лешояд, белоглав лешояд, черен лешояд, кръстат орел, царски орел, скален орел, малък

Българско дружество
за защита на птиците

креслив орел, орел – змияр, малък орел, осояд, бухал, както и водолюбиви видове птици – техните струпвания и конкретно видовете черен щъркел, къдроглав пеликан, розов пеликан, червеногуша гъска, като най-уязвими към ветрогенератори. В разработената Карта за зонироване на България с цел минимизиране на рисковете за дивите птици²³ са посочени най-уязвимите видове птици, които и ние посочваме тук. Картата на зонироване и изготвена на базата на целенасочени орнитологични проучвания, по официално приети от Изпълнителна агенция по околна среда методики, както и на базата на най-добрата налична информация и познания за гнездящите, зимуващите и мигриращите птици към 2012 г. от една страна, и за ветровите характеристики и техническите изисквания за изграждане на ветропаркове от друга. Макар да не е нормативен акт, тази карта и съпътстващите я документи са публикувани на интернет страницата на МОСВ, за да насочва бъдещото планиране и е напълно в съответствие със съвременните изисквания за планиране във ветроенергийния сектор и е най-добрата отправна точка за планиране по отношение на риска за птиците. Освен това в подхода за определяне на чувствителни зони липсва изцяло цяла таксономична група бозайници, които са силно чувствителни към въздействията на вятърните генератори, а именно прилепите, които също считаме за съществен пропуск. Обръщаме внимание също, че публикуваната Червена книга на България също дава насоки за застрашените на национално ниво видове от флората и фауната и за чувствителните за тях територии.

По отношение на чувствителните територии за биоразнообразието, ППЗ следва в по-голяма дълбочина да отрази тези територии, ползвайки не само нормативната база, но и най-добрите научни познания и чрез ДЕО и ДОСВ тези пропуски могат да бъдат запълнени, в случай, че в Заданието ясно е посочен обхватът по отношение определяне на чувствителните зони за биоразнообразието.

На трето място, по отношение на миграционните пътища, считаме че са сравнително добре обосновани, като в съответствие с декларирания подход следва да бъдат допълнени и с резултатите от мониторинга на мигриращите птици, проведен през 2022 г.. от ИАОС, както и публичните данни от сателитни проследявания в различни научни платформи – **тези научни данни потвърждават определените миграционни пътища, както са обосновани на стр. 24 от проекта на ППЗ, и в същото време представляват най-нови научни познания, които следва да бъдат интегрирани при разработване на ППЗ.**

На четвърто място по отношение на постоянно затревените площи е посочено, че е използван слой с постоянно затревени площи в рамките на Системата за идентификация на земеделските парцели, който е актуален към 2024 г., което не е аргументирано. Последният актуален слой преди стартиране на настоящата процедура по обществени консултации е приет през март 2025 г. В представената информация не е ясно защо е избран слой от 2024 г., а не от 2025 г. В същото време в рамките на целенасочен проект за оценка на екосистемните услуги е изготвен слой на тревните местообитания (постоянно затревени площи). При съпоставка на двата слоя, установихме, че тези слоеве се разминават пространствено. В ППЗ няма обосновка за това, защо е избран слой с постоянно затревени площи в рамките на Системата за идентификация на земеделските парцели и не е избран слой с тревните екосистеми, разработен от МОСВ. В същото време установихме, че Постоянно затревените площи от

²³ https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276299/276299_Birds_120.pdf

Българско дружество
за защита на птиците

слоя, одобрен през 2025 г. не са изключени от приоритетните зони, дефинирани в ППЗ, обект на настоящите консултации – поне по отношение на предвидената приоритетна зона в Родопите, но не само.

В този смисъл считаме за необходимо да се преразгледа слоят с тревни местообитания, който се ползва за целите на ППЗ, да се избере слой, който отразява в най-пълна степен актуалното състояние на тревните местообитания, като в същото време се изключат действително тези местообитания от приоритетните зони.

На пето място, зоните с ограничения по НПДЕВИ 2012 – 2020 г. Е добра отправна точка, ползвана при дефиниране на приоритетните зони, но тези ограничения следва да се разгледат в светлината на съвременните познания за срещаемостта на чувствителните видове и чувствителните за тях територии и там където е необходимо, да залегнат по-строги ограничения. Конкретно, считаме, че около всички защитени зони от Натура 2000 и всички защитени територии следва да се дефинират буферни зони с ограничение на разполагането на ветроенергийни съоръжения, които следва да са най-малко 5 км от границите на защитени зони за птици и най-малко 2 км от границите на защитени зони за местообитания и застрашени видове.

На шесто място, по отношение на „Зони с индикатор на чувствителност“ (стр. 27 на проекта на ППЗ), считаме, че представения подход е грешно интерпретиран и ползван в разработването на ППЗ, поради което е необходимо цялостно да бъде преразгледан и коригиран. Предложеният в цитираното становище подход се основава на **Научна публикация Горещи точки в мрежата: Чувствителност и уязвимост на птиците към риск от сблъсък от взаимодействията на енергийната инфраструктура в Европа и Северна Африка („Hotspots in the grid: Avian sensitivity and vulnerability to collision risk from energy infrastructure interactions in Europe and North Africa“, 2022 г.)**. Проучването е свързано с подпомагане на оценката на кумулативните въздействия от енергийната инфраструктура в процеса на преминаване към нулеви въглеродни емисии (стр. 2 на публикацията, т.1 от абстракта: „identification of high-vulnerability areas is urgently needed to assess potential cumulative impacts of EI while supporting the transition to zero carbon energy“), като целта е определяне на чувствителността към енергийната инфраструктура (и съответно горещите точки) **на базата на съществуващи вятърни турбини и електропреносна инфраструктура** (стр. 3 на публикацията, в част 1 „Увод“: „In this context sensitivity is a measure of potential collision risk identifying areas where the tracked birds could collide if wind turbines or powerlines are present (Thaxter et al., 2019)“). Към научната публикация е приложен пакет от пространствени данни (**фиг. 8**), включващ пространствен слой с оценката на риска с по-подробни количествени данни, привързани към всяка клетка от пространствения слой, представени в атрибутивна таблица към слоя (**фиг. 9**). В допълнителния пакет с данни S2, раздел 2 са предоставени карти на чувствителност, специфични за отделните таксономични групи птици, като те могат да се използват за сравнение с предишни проучвания и за подчертаване на специфични за таксоните пропуски в данните за проследяване, налични в Movebank. **Проучването обхваща данни, от сателитно проследяване на общо 1454 индивида от 27 вида птици от Европа**, от които 19 вида птици от тези, обект на проучване, се срещат и в България: бухал, турилик, северен мишелов, белоопашат мишелов, бял щъркел, черен щъркел, орел змияр, тръстиков блатар, ливаден блатар, хибриден креслив орел (хибрид между голям креслив и

Българско дружество
за защита на птиците

малък креслив орел), поен лебед, сокол скитник, сив жерав, патица фиш, египетски лешояд, орел рибар, осояд, бяла лопатарка и забулена сова. От тези видове има телеметрични данни за България от сателитни проучвания за 7 вида птици – бял щъркел, черен щъркел, орел змияр, хибриден креслив орел (хибрид между голям креслив и малък креслив орел), египетски лешояд, орел рибар, осояд. Информацията, предоставена от България за целите на въпросната научна публикация, касаят само и единствено телеметрични данни за индивиди от вида египетски лешояд с произход българската гнездова популация на вида. Телеметричните данни от индивидите на останалите 6 вида птици, обитават различни места в Европа и регулярно прелитат по миграционния път Via Pontica. Ползвани са телеметрични данни от онлайн платформата Мувбанк. От изброените в резултатите видове, данни от сателитни предаватели през България има само за белия щъркел, като те са и най-многобройни за нашата страна в онлайн платформата Мувбанк. За останалите видове, които са преминали през България данните са много по-малко. Представените резултати за белия щъркел са валидни и за България, особено в Добруджа и Бургаския регион, където ежегодно се установяват стотици загинали птици от електропреносната мрежа. На фигура 1 (а) от публикацията е представено местоположението на първото GPS местоположение на всеки набор от данни, включен в анализа (за данните от България за египетския лешояд първоначалната точка е Източни Родопи, където е поставен предавателят на птицата) и маршрутите на отделни птици през всяка клетка от мрежата 5 × 5 km (не е контролирано за годината) за всички области, за които са получени данни от GPS проследяване. (б) Плътността на GPS местоположенията в полет на клетка от мрежата 5 × 5 km за всички получени данни от GPS проследяване, включени в проучването. **Енергийната инфраструктура спрямо която се оценява риска** включва електропреносна мрежа с височина над земята в зоната 10-60 m, както и вятърни турбини с параметри, съответстващи на най-широко разпространените турбинни към 2018 г. с рискова зона между 15 и 135 m над земята и витла на ротора с дължина 60 m. Тези параметри са илюстрирани на фигура 2 от публикацията. Общата рискова зона е определена на височина 200 m от земята. Данните за електропреносната мрежа са извлечени от проект за инфраструктура - Garret, 2018; OpenStreetMap, 2018, а данните за съществуващите ветрогенератори са извлечени от платформата windpower.net²⁴, в която са регистрирани близо 43000 вятърни електроцентрали от 132 страни в света, включително България. В платформата са регистрирани общо 51 опериращи вятърни електроцентрали, повечето - в Североизточна България). Тези резултати показват, че високата степен на уязвимост може да има различен характер и причини в различните географски области. В случая с Българската част на миграционния път Виа Понтика степента на уязвимост е определена основно на база съществуващата електропреносна мрежа и параметри на ветрогенератори с височина 135 метра, като за зоната, където има най-много ветрогенератори, няма телеметрични данни и там оценка не е правена, а в останалата част на миграционния път все още има много малък брой опериращи ветрогенератори. В съответствие с казаното по-горе формулировката на пространствен слой следва да се преформулира като „Зони с установен висок съществуващ риск за мигриращите птици“ и да се интерпретира по съответния начин, като за целите на ППЗ тези зони с висок риск следва да се изключат, поради вече

²⁴ <https://www.thewindpower.net/index.php>

създадения висок риск от сблъсък за мигриращите птици.

- iv. По отношение на методологията за картиране и в съответствие с нормативните изисквания и подходи отчитаме пропуските, посочени в становището ни по-горе и отправяме следните конструктивни предложения:

На първо място да се определят буфери около границите на защитените зони от Натура 2000 и около защитени територии, които за територии с предмет на опазване „птици“ да са най-малко 5 км, а за останалите територии – 2 км.

На второ място да се допълнят и да се вземат предвид чувствителните територии за видовете птици, които са уязвими към въздействието на ветрогенератори, както сме посочили по-горе в нашето становище, както и чувствителните територии за прилепи.

На трето място да се допълнят зони с нормативни ограничения според Рамковата директива за водите и относимото национално законодателство.

На трето място, по отношение на територии те с положителни характеристики за развитие на ВЕИ ва се добави „трайно нарушени терени, които не подлежат на възстановяване и въздействието върху биоразнообразието е ниско“.

На четвърто място е необходимо да се коригират посочените тематични слоеве за ветрови потенциал, защитени зони, защитени територии, постоянно затревени площи, „Зони с установен висок съществуващ риск за мигриращите птици“ (некоректно представени като „Зони с чувствителност“, чувствителни територии за биологичното разнообразие, съгласно направените от нас препоръки в този раздел и св следващия раздел.

В действителност считаме, че отразяването на тези аспекти няма да се отрази драстично по отношение определянето на по-голямата част от приоритетните зони, но е съществено по отношение опазването и осигуряването на подходяща защита на

4. Относно Заданието за обхват и съдържание на ДЕО, освен включените в този и предходния раздел конкретни предложения, считаме също, че е необходимо:

- a. Като неразделна част от ДЕО да се изготви и Доклад за оценка на степента на въздействие с предмета и целите на защитените зони от Натура 2000 засегнати от коя да е от алтернативите на ППЗ, включително нулевата, като се разработи и задание по обхвата и съдържанието на ДОСВ.
- b. Да се интегрират в заданието липсващите елементи от правната и стратегическата рамка, както и пропуските, допуснати в методологичния подход, така че да бъде анализирано съответствието на ППЗ с всички относими норми и стратегически приоритети, включително за биоразнообразието, да бъдат определени в пълната обхвата и съдържанието на оценките, като се включат коректно чувствителните територии, защитените зони и територии, тревните местообитания и да се гарантира, че най-уязвимите видове към въздействията на ветрогенератори са включени, а именно уязвимите видове птици, посочени изрично в становището ни по-горе, както и прилепите.
- c. При анализа на съществуващото състояние, уязвимостта и оценката въздействията да се изиска ползването на най-добрите научни познания и добри практики, включително:

Българско дружество
за защита на птиците

- Ръководство за опазване на дивите птици при разработването на ветроенергийните източници в България²⁵;
- Насоките за планиране на развитието на добив на възобновяема енергия от вятър и слънце, одобрени на Срещата на постоянния комитет на Бернската конвенция през декември 2025 г. „Guidance tool for good practices in bird conservation in the development of renewable energies. T-PVS/Inf(2025)45rev“
- Насоки за оценяване на планове за изграждане на вятърни генератори²⁶ специално по отношение на ловния сокол;
- Карта със зонироване на територията на България по отношение на възможностите за строителство на ветрогенератори. Карта на чувствителните зони за птици (Карта на зоните с риск за птиците от изграждане на ветрогенератори)²⁷
- Характер на миграцията на 42 вида птици от българската орнитофауна според нивото на съвременните познания²⁸
- Migration of Soaring Birds over Bulgaria²⁹
- Сигурни зимовища за червеногушата гъска. Наръчник за добро планиране на развитието в районите на зимуване на червеногушата гъска. БДЗП, Природозащитна поредица, Книга 29³⁰ и подходящите темплейти, представени в приложенията.
- Публични онлайн бази данни за съхранение на траектории от сателитни проследявания на птици: <http://birdmap.5dvision.ee> , <http://www.satellitetracking.eu> , <http://milvus.ro/pomarina> , <https://www.movebank.org/cms/movebank-main> и др.
- Информационната система SmartBirds: <https://smartbirds.org/>
- Безопасна мрежа за птиците³¹
- Large scale risk assessment of wind-farms on population viability of globally endangered long-lived raptor. (Carrete, M., J. A. Sánchez-Zapata, J. R. Benitez, M. Lobón, and J. Donázar. 2009. Biological Conservation 142:2954-2961.) – „Масштабна оценка на риска от вятърни паркове върху жизнеспособността на популациите на световно застрашена дългоживееща граблива птица.“ Публикацията е достъпна в интернет чрез следната връзка: DOI:[10.1016/j.biocon.2009.07.027](https://doi.org/10.1016/j.biocon.2009.07.027) и https://www.researchgate.net/publication/228466665_Large_scale_risk_assessment_of_wind-farms_on_population_viability_of_a_globally_endangered_raptor
- Въздействие на жизнения цикъл на развитието на вятърната енергия върху разнообразието на птиците в Норвегия Life-cycle impacts of wind energy development on bird diversity in Norway, 2021, достъпна в интернет чрез връзката: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0195925521000858#bb0170>

²⁵ https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276295/276295_Birds_120.pdf

²⁶ <https://bspb.org/wp-content/uploads/2020/12/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%BA%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5-%D0%B7%D0%B0-%D0%B8%D0%B7%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%8F%D1%82%D1%8A%D1%80%D0%BD%D0%B8-%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8.pdf>

²⁷ https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276299/276299_Birds_120.pdf

²⁸ https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276296/276296_Birds_120.pdf

²⁹ MICHEV T., L. PROFIROV, N. KARAIIVANOV, B. MICHEV 2012. Migration of Soaring Birds over Bulgaria. Acta zool. bulg., 64 (1), 2012: 33-41 https://www.researchgate.net/publication/270049408_Migration_of_Soaring_Birds_over_Bulgaria

³⁰ https://bspb.org/wp-content/uploads/2021/03/Guidance_good_planning2.pdf

³¹ <https://u.pcloud.link/publink/show?code=XZIXySVZVenovqAzWHydOtUO32b0n8c9ecgy>

Българско дружество
за защита на птиците

- Бариери пред движението: Въздействие на вятърните паркове върху мигриращите птици
Barriers to movement: Impacts of wind farms on migrating birds, Masden et al. (2009 г.), достъпна в интернет чрез връзката: https://www.researchgate.net/publication/249284301_Barriers_to_movement_Impacts_of_wind_farms_on_migrating_birds
- Фактори, влияещи върху поведението на мигриращи реещи се птици при избягване на вятърни турбини. *Factors influencing wind turbine avoidance behaviour of a migrating soaring bird. Scientific Reports*. Santos et al. (2022) <https://doi.org/10.1038/s41598-022-10295-9>
- Изместване на птици от вятърни турбини: оценка на текущите знания и препоръки за бъдещи изследвания. Разнообразие (MDPI) *Bird displacement by wind turbines: assessing current knowledge and recommendations for future studies. Diversity (MDPI)*. Ansari et al. (2020) <https://www.mdpi.com/1398542>
- Реакция на мигриращите грабливи птици към нарастващия брой вятърни паркове Response of migrating raptors to an increasing number of wind farms, 2016 <https://besjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1365-2664.12673>
- Световна уязвимост на видовете птици и прилепи към смъртност от сблъсък във вятърни паркове, разкрита чрез оценка, базирана на характеристики Bird and bat species' global vulnerability to collision mortality at wind farms revealed through a trait-based assessment. 2017 Научно проучване за оценка на уязвимостта на видовете птици и прилепи в света към смъртност от ветрогенератори, публикувана през 2017 г. и достъпна в интернет чрез връзката: <https://royalsocietypublishing.org/rspb/article/284/1862/20170829/84636/Bird-and-bat-species-global-vulnerability-to>; <https://doi.org/10.1098/rspb.2017.0829>
- Има ли значение размерът? Изследване на влиянието на размера на вятърните турбини върху смъртността на птиците и прилепите Does size matter? Investigation of the effect of wind turbine size on bird and bat mortality 2024, научно проучване от САЩ, публикувано през 2024 г., достъпно в интернет чрез следната връзка: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320724000351>
- Оценки на смъртността от гръбначни във въздуха във вятърни паркове в коридор за миграция на птици и гореща точка на разнообразие от прилепи Estimates of aerial vertebrate mortality at wind farms in a bird migration corridor and bat diversity hotspot, 2020 - научно проучване от Мексико, публикувано през 2020 г. и достъпно в интернет на следната връзка: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351989419303075>
- Картографиране на уязвимостта на съобществата от птици и прилепи за прогнозиране на въздействието на вятърната енергетика Mapping bird and bat assemblage vulnerability for predicting wind energy impact 2025³² <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2025.124961> Научно проучване от Испания на смъртността на птици и прилепи от вятърни турбини на база на действително загинали от сблъсък птици, публикувано през 2025 г.

III. По същество относно видовете птици, уязвими към ветроенергийни съоръжения, и определените приоритетни зони в проекта на ППЗ

Считаме, че на в проекта на ППЗ, обект на обществените консултации, сравнително успешно е успял да избегне чувствителните територии за уязвимите към ветроенергийни

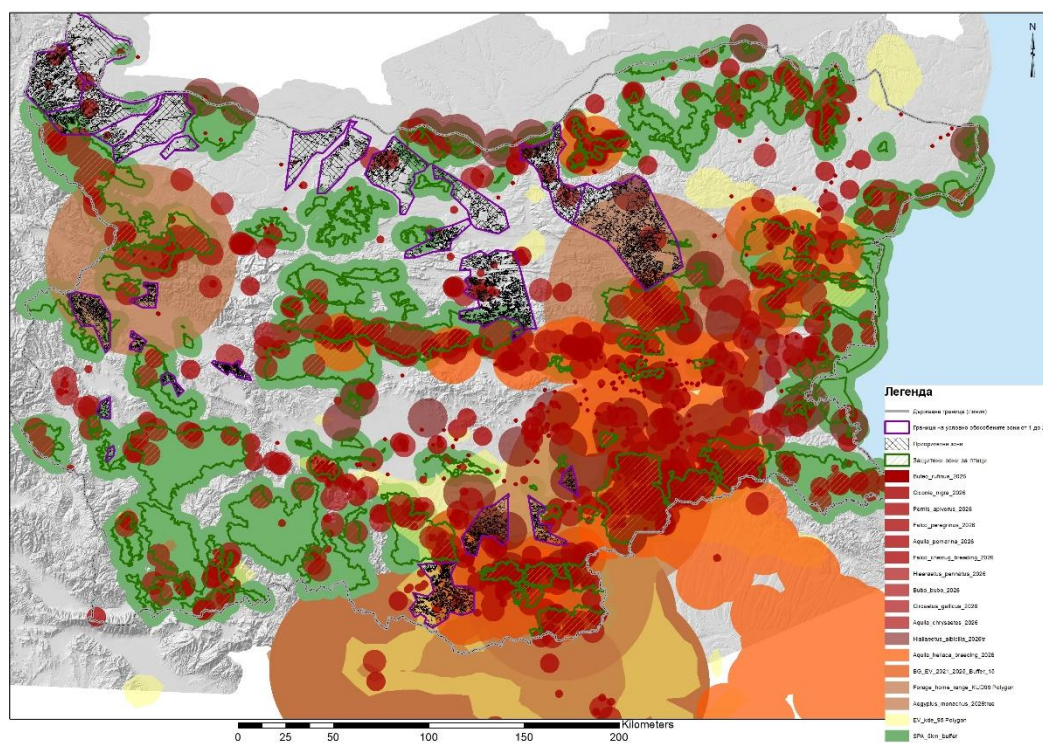
³² <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301479725009375>

Българско дружество
за защита на птиците

съоръжения видове птици, на базата на изходните данни, които са ползвани съгласно представения методологичен подход. Съществен важен елемент, който определено подкрепяме, е защитата на основните миграционни пътища на птиците, особено Via Pontica, където не се предвиждат приоритетни зони. Позицията си по отношение на защитата на миграционния път Via Pontica, проведена в МОСВ през март 2026 г. и при необходимост може да я предоставим в писмен вид със съответните научни аргументи.

Отчитайки съвременните познания за разпространението и поведението на уязвимите видове птици направихме предварителен анализ по отношение на най-чувствителните видове гнездящи птици, а именно трите вида лешояди – египетски, белоглав и черен лешояд, кръстатия орел, скалния орел, малкия креслив орел, малкия орел, орелът змияр, осоядът, белоопашатият мишелов, бухалът и черния щъркел, за да удостоверим дали направените анализи през 2013 г. за целите на Картата на зонироване, са актуални и днес и дали съществуват природозащитни в определените приоритетни зони, като резултатът е представен на фигура 1.

Фиг. 1

На картата са представени необходимите зони на спокойствие около известни гнезда на приоритетните видове. Видно от картата, че ППЗ в значителна степен избягва чувствителните зони за гнездящите застрашени видове птици. Видно от картата е също и припокриването на чувствителните за отделните видове територии, като териториите, значими за най-много видове са извън дефинираните в ППЗ приоритетни зони. Възникване на проблеми има в някои от дефинираните приоритетни зони, поради възникнали нови обстоятелства през последните 12 години. Основно тези нови обстоятелства са свързани с възстановяването на популациите на трита вида лешояди в България за които се полагат целенасочени усилия от повече от 15 години, разширяване на популацията на кръстатия орел, за възстановяване на популацията на който се полагат целенасочени усилия повече от 20 години, както и подобряване на познанията за разпространението на горско-гнездящите хищни птици, особено малкия креслив орел за

който се полагат целенасочени усилия за опазване повече от 10 години.

По долу посочваме най-съществените проблеми, които налагат предефиниране на границите или цялостно отпадане на приоритетни зони:

1. **Зона 23** с териториален обхват Област Смолян (общ. Мадан, общ. Баните, общ. Неделино, общ. Златоград), Област Кърджали (общ. Ардино, общ. Джебел, общ. Кирково, общ. Момчилград) – **тази зона е най-проблематична** тъй като в нея попадат действащи гнездови район на египетския лешояд и района на хранене на другите два вида лешояди – черен и белоглав; включва също гнезда на застрашени видове хищни птици и черен щъркел, включително такива, които са предмет на опазване в 33 Добростан и се намират на територията на защитената зона. Самата територия в тази част на Родопите се характеризира предимно с гори и тревни местообитания, като към момента посочените допустими територии са основно тревни местообитания и то включени в слоя от постоянно затревени площи. В допълнение територията е гъсто населена, което ще направи проблематично осигуряването на здравна защита на населението. **По тази причина считаме, че тази приоритетна зона изцяло трябва да отпадне от ППЗ.**
2. **Зона 22** с териториален обхват Област Хасково (общ. Минерални бани, общ. Хасково, общ. Димитровград), Област Кърджали (общ. Кърджали, общ. Черноочене), **Зона 24** с териториален обхват Област Хасково (общ. Стамболово, общ. Харманли, общ. Хасково, общ. Симеоновград) и **Зона 25** с териториален обхват Област Хасково (общ. Симеоновград, общ. Харманли), Област Стара Загора (общ. Гълъбово) – тези зони също са съществено проблематични, тъй като попадта в гнездовите райони на египетски лешояд, и няколко различни вида хищни птици, и черен щъркел, включително в района на разпространение на черния лешояд и кръстатия орел, поради което считаме, **че тези приоритетни зони също следва да отпаднат изцяло.**
3. **Зона 13** с териториален обхват Област Русе (общ. Две могили, общ. Бяла), Област Велико Търново (общ. Стражица), обл. Търговище (общ. Попово, общ. Опака, общ. Антоново, общ. Омуртаг, общ. Търговище), Област Разград (общ. Разград, общ. Лозница), Област Сливен (общ. Котел) – значителна част от тази зона включва 50-километровия буфер около установени действащи гнезда на черен лешояд, но също така включва известни гнезда на други видове хищни птици, засяга част от територията на 33 Котел и територията на 33 Овчарово, както и зоните на спокойствие дефинирани около гнезда на хищни видове птици, предмет на опазване в 33 Котел. Тази приоритетна зона следва да изключи териториите на двете цитирани защитени зони и да осигури буфер от 5 километра между тях и границите на приоритетната зона в южната ѝ част. В частта, където този буфер не е достатъчен, следва да се изключат и зоните за спокойствие около гнездата на хищни птици, предмет на опазване в защитената зона. Гнездата, на хищни птици, установени в северната част на приоритетната зона и във вътрешността ѝ следва да се изключат от възможността за изграждане на вятърни турбини, а в изискванията към проектите да се включат изисквания за задължителна защита на тези видове. За цялата територия на приоритетната зона следва да се включи изискване за защита на черния лешояд.
4. **Зона 12** с териториален обхват Област Русе (общ. Ценово, общ. Борово, общ. Иваново, общ. Две могили, общ. Бяла), Област Велико Търново (общ. Стражица), обл. Търговище (общ. Попово) - да се коригира северната и северозападната граница на зоната, така че да се осигури буфер от 5 км между нея и 33 Рибарници Мечка и 33 остров вардим, както и да се изключат зоните на спокойствие около установени гнезда на застрашени видове

Българско дружество
за защита на птиците

хищни птици; в североизточната част на зоната да се коригират границите така, че да гарантират зоните на спокойствие около гнезда на египетски лешояд, както действащи, така и стари, на които ще се разчита за възстановяване на вида; за установените на във вътрешността на приоритетната зона гнезда на застрашени видове птици, следва да се осигурят също зони на спокойствие, които да се изключат от зоната и което е по-важно – в изискванията към проектите да се включи задължителна защита за тези видове.

5. **Зона 21** с териториален обхват Област Велико Търново (общ. Велико Търново, общ. Сухиндол, общ. Павликени), Област Габрово (общ. Севлиево, общ. Дряново, общ. Габрово, общ. Трявна), Област Стара Загора (общ. Мъглиж, общ. Гурково) - от зоната да се изключат териториите на 33 Централен Балкан Буфер и да се осигури буфер от 5 км от границите на тази защитената зона; в допълнение, да се изключат приоритетната зона зоните на спокойствие около комплекс от известни гнезда на хищни птици, в западната част от проектираната защитена зона.
6. **Зона 11** с териториален обхват Област Ловеч (общ. Летница, общ. Ловеч), Област Велико Търново (общ. Павликени, общ. Сухиндол), Област Габрово (общ. Севлиево) - от зоната да се изключат териториите на 33 Деветашко плато и да се осигури буфер от 5 км от границите на тази защитената зона, включително да се изключат зоните на спокойствие около гнездата на видове птици, обект на опазване в защитената зона.
7. **Зона 9** с териториален обхват Област Плевен (общ. Гулянци, общ. Никопол, общ. Долна Митрополия, общ. Плевен, общ. Пордим, общ. Левски) – от зоната да се изключат териториите на 33 Никополско плато и да се осигури буфер от 5 км от границите на тази защитената зона и защитена зона Обнова; да се изключат от зоната известните гнездови находища на застрашени видове и зоните на спокойствие около тях, като при невъзможност задължително следва да се включат изисквания за защита на тези видове птици.
8. **Зона 10** с териториален обхват Област Плевен (общ. Левски, общ. Никопол, общ. Белене), Област Велико Търново (общ. Свищов, общ. Павликени, общ. Полски Тръмбеш, общ. Велико Търново) – да се осигури буфер от 5 км от границите на защитена зона Обнова;
9. **Зони 1, 2, 3, 4, 5 и 6**, всички разположени в Северозападна България – границите на приоритетните зони са твърде близо до границите на защитени зони за птици Западен Балкан „граничи със защитената зона, остров Голя, рибарници Орсоа и Златията и следва да бъде осигурен буфер между границите на приоритетните зони и границите на защитените зони. В района на установени гнездови находища на видове хищни птици, предмет на опазване в Защитена зона Западен Балкан, следва границите на приоритетна зона 3 следва да се съобразят и да изключат чувствителните за видовете територии. В допълнение 33 рибарници Орсоа е зона, която е с приоритет за възстановяване, затова е необходимо да бъде осигурен е необходимият буфер от 5 км.
10. **Зони 14, 15 и 18** попадат в 50-километровата зона на спокойствие около гнездо на черен лешояд, който е световно застрашен вид и силно уязвим към ветрогенератори. Следва това обстоятелство, както и специфични мерки за защита на вида да се вземат в предвид при изискванията за проекти в тези приоритетни зони със задължителни мерки за опазване на вида. В допълнение зони 14 и 18 следва да изключат от териториите си територии на защитени зони за птици, както и територии в буфер от 5 км около тях.
11. **За всички приоритетни зони е необходимо да се осигурят буфери от 2 км около границите на защитени зони за местообитания**

Българско дружество
за защита на птиците

Изразяваме готовност в хода на продължаващото обсъждане на ППЗ, както и при изготвянето на ДЕО и ДОСВ да предоставим необходимите орнитологични данни и да участваме в дискусиите по посочените от нас проблеми, свързани с предложените приоритетни зони.

В заключение считаме, че е предложеният за обсъждане ППЗ е добра основа за изготвянето на финален план, и ще изпълни поставените си цели при условие, че бъде съобразен с аргументите и предложеният ав нашето становище. Обръщаме внимание също, че становището ни отразява най-съществените, но не и всички важни аспекти, поради което запазваме правото си да го допълваме в хода на процедурата

Разчитаме на конструктивно сътрудничество и на обективно отразяване на нашето становище в документите, предмет на настоящото обсъждане

С уважение,

Ваня Рътарова-Георгиева
Изпълнителен директор
БДЗП